

Finanspolicy

1 Syfte och omfattning

Finanspolicyn syftar till att i ett sammanhang lägga fast mål och riktlinjer för kommunen och de kommunala företagen inom följande områden:

- Beslutanderätt, organisation och rapportering
- Koncernsamordning av finansverksamheten
- Likviditetsplanering
- Betalningar
- Upplåning och leasing
- Placering
- Utlåning
- Borgen och garantier
- Styrning och rapportering

I enlighet med kommunfullmäktiges delegation ska kommunstyrelsen fastställa en särskild delegeringsordning som utvisar vilka personer som inom det finansiella området har rätt att ingå och teckna avtal m.m. för kommunens räkning.

I fullmäktiges årliga budgetbeslut fastläggs resultat-, finansierings- och balansbudget och olika kompletterande riktlinjer, beloppsgränser etc. Dessa ska också beaktas i finansverksamheten.

2 Övergripande mål för finansverksamheten

Inom ramen för kommunallagens bestämmelser och denna policy ska på lång sikt kommunkoncernens upplåning ske till så låg kostnad som möjligt och de egna medlen placeras så att god avkastning erhålls.

Kommunkoncernens finansverksamhet ska drivas så att den medverkar till att säkerställa koncernens betalningsförmåga på kort och lång sikt.

Finansverksamheten ska genomföras på ett säkert och effektivt sätt utan spekulativa inslag och så att en betryggande säkerhet alltid upprätthålls.

Finansverksamheten ska medverka till att kapitalanskaffning och kapitalanvändning i kommunen och dess företag blir effektiv.

Med beaktande av de riskbegränsningar som anges i finanspolicyn är målsättningen att uppnå bästa möjliga finansnetto för kommunkoncernen.

3 Organisation av finansförvaltningen

3.1 Kommunen och de kommunala företagen

För att hantera koncernens ekonomi effektivt ska kommunen, på det sätt och inom de ramar som kommunfullmäktige beslutar, samordna de finansiella frågorna för de enheter som ingår i kommunkoncernen.

Samordningen mellan kommunen och de kommunala företagen regleras i denna policy samt i ägardirektiv till företagen.

I kommunkoncernen ingår de hel- och delägda företag där kommunen har ett rättsligt bestämmande inflytande.

3.2 Fördelning av ansvar och befogenheter

3.2.1 Övergripande

För den kommunala koncernen ska följande ansvars- och befogenhetsfördelning gälla för den finansiella verksamheten.

Kommunfullmäktige beslutar om övergripande strategier och policydokument för kommunen och de kommunala företagen. Beslutar om ramar för upp- och utlåning samt övriga finansiella mål.

Kommunstyrelsen ansvarar för kommunens medelsförvaltning. Inom ramen för fullmäktiges delegation beslutar styrelsen om upplåning, placering av kommunens medel, utlåning och externa förvaltningsuppdrag samt förvaltning av andra organisationers medel.

Finansfunktionen. Ekonomichefen är ansvarig för finansfunktionen och ska inom ramen för denna policy

- ha det övergripande ansvaret för kommunkoncernens finansiella verksamhet såsom upplåning, utlåning, penningplacering, likvidhantering, borgens-, och ansvarsförbindelser
- bevaka utvecklingen i de finansiella marknaderna
- vid behov lämna erforderlig service i finansiella frågor till kommunkoncernens olika enheter
- ombesörja att kommunstyrelsen erhåller fastställda rapporter om den finansiella utvecklingen och ställningen
- vid behov initiera ärende i kommunstyrelsen rörande kommunens finanser och eventuella förändringar av finanspolicy.
- ansvara för samordning av koncernens betalningsströmmar genom koncernkonto.

Ekonomiavdelningen svarar enligt kommunstyrelsens uppdrag för

- löpande korta krediter
- den koncerntotala likviditetsplaneringen och uppföljningen
- administrationen av löpande finansierings- och placeringsbeslut
- bokföringen och penningtransaktionerna
- betalningssystemet samt administrationen
- underlag för budgetering av låneverksamheten liksom årsredovisningsunderlag för lån, borgen och andra ansvarsförbindelser

De kommunala huvudenheterna följer i sin verksamhet reglerna i den finansiella policyn, reglementen och delegeringsbeslut.

De kommunal företagen ska upprätta en företagsspecifik finanspolicy som ska baseras på den kommunkoncerngemensamma policyn och på gällande ägardirektiv och avtal.

3.2.2 Koncernkonto

För att effektivisera penninghanteringen ska samtliga saldon och likvidströmmar i kommunkoncernens olika enheter vara samordnade i räntebärande koncernkonto.

3.2.3 Extern förvaltning av kommunens medel

I de fall extern förvaltning förekommer, ska skriftligt avtal upprättas mellan kommunen och den externa förvaltaren. Av avtalet ska klart framgå att den externa förvaltaren är skyldig att följa kommunens regler för ekonomiska placeringar.

3.2.4 Förvaltning av externa medel

Om kommunen handhar någon annan organisations (t.ex. stiftelses) medel ska skriftligt avtal om förvaltningen upprättas. För uppdragen ska kommunen ha rätt att erhålla skälig ersättning. Om inga andra direktiv finns gäller kommunens finanspolicy.

3.3 Likviditetsplanering

För att nå en effektiv penninghantering ska likviditetsplaneringen för hela kommunkoncernen vara samordnad. För att denna ska bli så korrekt som möjligt, ska huvudenheter och koncernföretagen upprätta egna likviditetsplaner. Dessa ska uppdateras varje kvartal. Härutöver rapporteras större förväntade avvikelser i penningflödet. Kommunens och koncernföretagens planer sammanställs i en gemensam likviditetsplan för kommunkoncernen.

Kommunstyrelsen får besluta om riktlinjer för likviditetsplaneringen i kommunkoncernen.

Likviditetsplaneringen ska

- ligga till grund för bedömning av betalningsberedskapen på kort och lång sikt,
- vara underlag för beslut om placering av likvida medel och upplåning.

Finansfunktionen ska se till att det i kommunkoncernen finns en tillfredsställande betalningsberedskap, vilken ska uppnås genom egen likviditet, avtalade kreditlöften samt bemyndigande om upptagande av kortfristiga krediter.

Kommunfullmäktige beslutar årligen i samband med budget om vilken ram som ska gälla för kortfristig upplåning inklusive utlåning till bolag.

Kommunen kan avsätta medel för pensionsutbetalningar eller andra framtida investeringsändamål. Kommunfullmäktige beslutar årligen i samband med budgeten om hur stor del av likviditeten som ska avsättas för framtida ändamål.

3.4 Betalningar

Inom kommunen gäller principen att tidiga inbetalningar ska eftersträvas. Utbetalningar ska ske på sådant sätt att kommunen inte drabbas av dröjsmålsräntor.

3.4.1 Inbetalningar

Vid konstruktionen av taxor och avgifter ska enkelhet eftersträvas så att kommunen snabbt kan få in sina fordringar så att inbetalningarna blir räntebärande. Debitering ska normalt ske månadsvis.

Kommunens normala betalningsvillkor ska vara 30 dagar netto.

Avtal, avgifter och taxor bör utformas så att betalning kan ske senast sista förbrukningsdag. Detta förutsätter debitering av brukare/kund senast 30 dagar före sista förbrukningsdagen.

- Bidrag från staten, EU m.fl.

Ansökan om bidrag samt rekvisition av bidrag ska ske så snabbt som möjligt. Förskott ska sökas i de fall det är möjligt.

- Kravverksamhet

Kommunens fordringar ska bevakas effektivt så att medel för utförda prestationer flyter in i så stor utsträckning som möjligt. Verksamheten ska genomföras i enlighet med god inkassosed och särskilt antaget kravreglemente.

3.4.2 Utbetalningar

Kommunen ska tillämpa villkor enligt nedan för betalning då avtal träffas om leverans av vara eller tjänst till kommunen. Villkoren anges i skriftliga och muntliga beställningar, avtal, kontrakt eller dylikt.

- Betalning ska ske från kommunen senast 30 dagar efter fakturans ankomst och sedan leveransen godkänts.
- Om faktura kommer före varans/tjänstens leverans gäller 30 dagar från leverans
- Fakturaavgift, expeditionsavgift eller liknande accepteras inte

- Betalning i förskott får inte avtalas utom i de fall affärsseden inom produkt/tjänsteområdet föreskriver förskottsbetalning. Om avtal om förskottsbetalning ska träffas förutsätter betalningen att leverantören kan ställa godtagbar säkerhet för fullgörande av sin skyldighet. Bankgaranti kan vara en sådan säkerhet.
- Bidrag till föreningar betalas ut enligt kommunstyrelsens bestämmande.

Ankommande fakturor ska hanteras på sådant sätt att kommunen så fort som möjligt kan erhålla utbetalning av ingående mervärdesskatt. Fakturorna ska registreras genast vid ankomsten om möjligt.

4 Risker

All form av ekonomisk verksamhet innebär alltid ett visst mått av finansiellt risktagande. En passiv finansförvaltning innebär att inga åtgärder vidtas för att minimera eller parera risker. Genom en aktiv finansförvaltning skapas möjligheter till ett rationellt hanterande av risker med beaktande av den kostnad som det medför att minska eller eliminera risker.

Några av de risker som kan identifieras är:

- **Valutarisk** – värdeförändring av en valuta i förhållande till andra valutor
Kommunkoncernen ska inte ta några valutarisker vid placering av likviditeten. Endast placeringar i svensk valuta får förekomma. Kommunkoncernen ska inte ta några valutarisker vid nyupplåning. Om upplåning eller inköp i utländsk valuta sker ska valutarisken omedelbart försäkras bort.
- **Ränterisk** – värdeförändring på en räntebärande position som följd av ändrade marknadsräntor
Ränterisken begränsas genom olika bindningstider.
- **Kreditrisk** – motpartsrisk – risken att en motpart inte fullgör sina förpliktelser.
Motpartsrisken begränsas genom att godkända motparter för affärer fastställs.
- **Likviditetsrisk** – risken att en placering inte kan omsättas i likvida medel utan påtaglig kostnadsökning
Likviditetsriskerna begränsas genom likviditetsplanering och val av placeringsformer/ värdepapper som vid var tidpunkt kan disponeras/säljas. Löptiden på placerade medel ska anpassas till framtida behov av betalningsmedel på kort och medellång sikt i enlighet med likviditetsplanen.
- **Finansieringsrisk, eller refinansieringsrisk** - risken att likvida medel inte kan lånas upp utan påtaglig kostnadsökning. Finansieringsrisken ökar om en större del av skuldportföljen förfaller vid ett eller några enstaka tillfällen.

5 Tillgångar

5.1 Allmänt

Kommunkoncernens kassaflöden ska samlas i ett koncernkonto så att kommunkoncernens ut- och ingående betalningsströmmar kan kvittas mot varandra.

Kravet på säkerhet i kommunkoncernens medelsplacering, innebär bland annat att kredit-, ränte- och likviditetsrisker ska undvikas eller minimeras.

Vid placering av kommunkoncernens medel ska därför sådana former väljas att kravet på lågt risktagande tillgodoses och att, med beaktande av detta, bästa möjliga förräntning eftersträvas.

Vid placering av medel ska minst tre banker/finansinstitut tillfrågas om placeringsvillkor innan placering verkställs.

Kommunens överlikviditet ska i första hand användas för att återbetala lån med ofördelaktig ränta.

Utlåning får ske till företag, organisation, stiftelser mm där kommunen är ägare eller har ett väsentligt intresse. Utlåning får inte ske till privata företag eller till privatpersoner.

Beslut om utlåning får fattas av kommunstyrelsen inom av kommunfullmäktige fastställd ram.

Vid utlåning ska kreditprovning ske och räntan vara lägst marknadsräntan på motsvarande lån, d.v.s. vad kommunen själv får betala för sin egen upplåning, samt skälig risksättning. Om det är möjligt ska låntagaren ställa säkerhet för lånet t.ex. i form av pant.

5.2 Långsiktiga ekonomiska placeringar

Regler för långsiktiga ekonomiska placeringar finns antagna i särskilt beslut.

6 Skulder

6.1 Allmänt

Upplåning får genomföras för långfristiga finansieringar eller för att trygga kommunkoncernens kortfristiga betalningsberedskap.

Vid upplåning och skuldförvaltning ska kravet på låg risk beaktas och lägsta möjliga finansieringskostnader eftersträvas vid den valda risknivån.

Upplåning som uteslutande syftar till att skaffa medel för placering med ränteförtjänst är inte tillåtet. Detta får dock inte förhindra att upplåning sker vid en tidpunkt som bedöms lämplig med hänsyn till förväntad förändring av räntorna på finansmarknaden.

6.2 Kortfristig upplåning

Kortfristig upplåning ska i första hand ske genom nyttjande av checkkredit som upphandlas i samband med koncernkonto. Övrig kortfristig upplåning sker endast under speciella omständigheter.

6.3 Långfristig upplåning

I samband med beslut om årsbudget fattar kommunfullmäktige beslut om storleken av den långfristiga nyupplåning som ska gälla för budgetåret.

6.3.1 Motparter

Upplåning får ske från följande motparter

- Kommuninvest
- Handelsbanken
- Nordea
- Swedbank
- SEB
- Danske bank

6.3.2 Godkända derivat

Derivat kan användas för att minimera risker och/eller justera räntebindningen i portföljen. Alla derivat ska vara kopplade till en underliggande upplåning. Transaktioner får endast ske med i godkända motparter enligt ovan.

Följande derivat är godkänt

- Ränteswap

6.3.3 Löptider/kapitalbindning

För att minska finansieringsrisken skall kapitalbindningen i låneportföljen spridas över tid enligt nedanstående normportfölj.

Kapital- bindning	< 1 år	1-2 år	2-3 år	3-4 år	4-5 år	5-6 år	6-7 år	7-8 år	8-9 år	9-10 år
Maximalt	20 %	20 %	20 %	20 %	20 %	20 %	20 %	20 %	20 %	20 %
Minimalt	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %

6.3.4 Räntebindingstider

Nedanstående normportfölj ska gälla för räntebinding.

Löptid	Neutral	Lägst	Högst
< 1 år	40 %	30 %	50 %
1 - 3 år	15 %	10 %	25 %
3 - 5 år	15 %	5 %	25 %
5 - 7 år	15 %	5 %	25 %
7 - 10 år	15 %	5 %	25 %
Snitträntebinding (år)	3,1	2,0	4,0

6.3.5 Finansiell leasing

Finansiell leasing jämställs med upplåning och omfattas av reglerna för upplåning i denna policy. Leasing får endast förekomma för fordon och för annan utrustning och större maskiner om kostnaden för köp överstiger 10 basbelopp.

6.3.6 Borgen och garantier

Kommunal borgen och garantier lämnas normalt endast till företag ingående i kommunkoncernen eller till verksamheter av väsentligt intresse för kommunen. Borgen kan lämnas för lån till investeringar i byggnader, anläggningar, maskiner, transportmedel och inventarier m.m.

Kommunen har en restriktiv inställning till borgen för lån till andra låntagare och ändamål.

Borgen för lån till andra låntagare ska alltid föregås av kreditprövning.

När kommunfullmäktiges beslut, att medge kommunal borgen, har vunnit laga kraft, får underskrift av handlingar ske.

Kommunal borgen tecknas enligt kommunstyrelsens reglemente och särskilda beslut om firmatecknare.

Kommunen har som borgensman intresse av att varje investering som finansierats med borgenslån är försäkrade. Därför ska alla borgensåtaganden för investeringsändamål villkoras med ett förbehåll om att låntagaren ska hålla investeringsobjektet försäkrat under hela den tid borgen ska gälla. Kommunen kan också vid önskemål om kommunal borgen ställa som villkor att andra typer av säkerhet ska lämnas till kommunen eller att kommunen genom avtal skaffar kontroll över gäldenärens övriga säkerheter, t.ex. pantbrev i egendomen.

Avkrävs något bolag garantier eller annan form av säkerhet ska finansfunktionen alltid informeras.

7 Intern kontroll, rapportering och uppföljning

7.1 Intern kontroll

Med intern kontroll avses här administration av löpande finansierings- respektive placeringsavtal och andra affärshandlingar gällande lån och placeringar med betoning av kontrollaspekten.

Andra uppgifter är att upprätta och fortlöpande revidera förfallolistor och bokföra aktuella affärer.

För att åstadkomma god säkerhet och effektiva rutiner i finansarbetet krävs att handläggare- respektive internkontrollfunktionerna hålls åtskilda.

Alla avier och avräkningsnotor etc. avseende finansiella transaktioner skickas direkt från bank eller finansinstitut till ekonomiavdelningen. Banker och andra finansinstitut ska underrättas om att inga undantag från denna regel får förekomma.

Alla affärsavslut/beslut ska omedelbart dokumenteras av den finansansvarige tjänstemannen och därefter överlämnas till ekonomiavdelningen.

Vidare åläggs ekonomiavdelningen skyldighet att rapportera direkt till kommunstyrelsens ordförande och till kommunens revisorer om misstanke om oegentligheter i finansverksamheten skulle uppkomma.

7.2 Rapportering till kommunstyrelsen

För att ge kommunens ledning kontinuerlig information som rör medelförvaltningens utveckling, ska ett väl fungerande rapportsystem finnas. Rapportering av finansverksamheten sker varje kvartal till kommunstyrelsen eller oftare om kommunstyrelsen så beslutar.

Rapporteringen ska innehålla följande uppgifter.

- Aktuell likviditetssituation
- Låneportföljens sammansättning avseende volym och långivare
- Låneportföljens genomsnittliga löptid, ränta och räntebindningstider
- Utestående placerade medel med fördelning per placering och löptid
- Placeringsportföljens bokförda värde, marknadsvärde och avkastning
- Placeringsportföljens utveckling i förhållande till index
- Kvarstående beslutad men ej verkställd upplåning
- Borgensförbindelser och infriade åtaganden

Dessutom ska kommentarer till de redovisade nyckeltalen och i övrigt redovisa annan väsentlig information om verksamheten lämnas.